

Zatweefchu Awises.

Nr. 6.

Zettortdecnà 9. Webruari.

1861.

Awifchu - sinna.

Mihga. Mihdsineeki scheslojachs, ka ne buht wairs ne warroht dabhuht skaidru saldu peenu un kreimu, jo pahrdeweji to sajazocht ar uhdeni, sodu un zittahm leetohm, tà kà sibdameem behrineem to ne buht ne drihstoht doht. Par to fuhdseschoht pee Dakteru teefahm, un usazina: lai tahda beedriba eetaifahs, kas patti lohpus turr un gahda, ka itt skaidru nesajauktu peenu un kreimu warroht dabhuht. Wahzsemmes Polizejas effoht tahds skunstigs peena-meeters (peena-rahditajs), kas, kad to eelceel peenà, tuhda skaidri rahdoht, zil grahdu peena effoht, un zil sweschu leetu effoht peejauktas. Kad wiltibu tà useet, tad pahrdewejeem tuhda atnemm prezzi un to leel zeetumà. Sinnafeet, ka arri irr tahdu brandwihna un spirikts-meeteru, kas rahda zil spirikts un zil uhdena irr brandwihna.

Kreewufemme. Mufsu Kungs un Keisers islaidis pawehleschanu, ka ar 1mo Januari 1863, kad wiffu brandwihna-pekteru luntraktes ar Krohni buhs beigufchees, brandwihna un tahdu stipru dsehreenu pahrdohfchanu wairs ne buhs tà isdoht wairakfohlitajam us arrenti, kà lihds schim bijis zittàs Kreewufemmes Gubernementis, bet lai jauni likkumi par scho leetu taptu farakstiki. No brandwihna, allus, portera un meddus dsehreena pabrihkeem un bruhfcheem un no schenkeh, bohteh, krohgeem un no tahm weetahm, fur schohs dsehreenus pahrdohd un isfchenke, lai nemm nodohfchanu un mitu. Schenkes warroht eetaifihht, bet ne tà, ka zaur to apprehziba taptu dohta un kristiga dshwe taptu nizginata. Ir brihw brandwihnu isdoht til dahrgu, zil ikkatram, kam brihw to isdoht, gribbahs. Kurfemme, Widsfemme un Tggauunufemme ar brandwihna pahrdohfchanu un brandwihna mitu lihds 1863scham gaddam tà buhs darriht, kà 27kà Oktoberi pawehlehts tappis. — Waldifchana likfufe ismekleht, woi buhschoht labbi un isdarrams,

ka tee pee semneeku draudsehmi peederrigi meschi taptu nodohht draudsehmi, lai paschas tohs walda. Gubernementu Domehnu teefas atbildejufchas, ka tà gan warreschoht darriht. — Graws Woronzows usnehmees par fawu naudu ustaisiht eisenbahni no Krimmes jahls-esareem pee Berkofes, lihds Dneperes uppei. Ikkatra werste gan maksafchoht 30 tuhft. rubt., bet ar jahls weschanu to naudu gan nopelnifchoht. — Dezembera mehnesi stary Pehterburgu un Dinburgu ar eisenbahni braufschu 32 tuhft. 134 zilweki un 1 millj. 552 tuhft. 572 pohdu prezzes westi un ar to eenahlfufchi 127 tuhft. 641 rubt. — 1860kà gaddà pa Masflawas-Pehterburgas eisenbahni 1 millj. 226 tuhft. 602 zilweki, 51 millj. 47 tuhft. 650 pohdu prezzes westi un 8 millj. 314 tuhft. 600 rubt. par to eenemti. Redsi kà, ja tiklai eisenbahne, tad arri ne truhft braujeju un prezzes kas jawedd. Utkal par to iszeflahs walloda, ka schinni gaddà sahlfchoht taisiht eisenbahni no Selgawas lihds Mihgai.

Sibiria. Tobolskas Gubernementi Tschimes pilfatà 2 deenas ne warrejufchi nekahdu tirgu taddeht turreht, ka tur 48 grahdu fallis! Mehjs jau brehzam, kad pee mums 24 grahdu falfst; bet kà gan darritum, kad ohtr til dauds grahdu falku.

Wahzfemme. No Wihsbades atbrauzis draugs manni stahsta, ka tur sneegs beidsees un mihligs laizinsch jau taisijees, arri pa Berlini jaw staigajufchi bes mehtela, bet jo tuwaki pee Kensburgas nahzis, jo leelaks sneegs bijis. Wihsbade no Selgawas kahdas 250 juhdses us wakkara un deenwidus-puffi, un redsi, tur jaw pawiffam zittahds laiks nekà pee mums. Reines uppe arri jaw eimoht dampfluggi, bet deemschehl Reines, Wahles un Wahses uppes Wahzfemme un Dllantè breefsmigu pohstu padarrijufchas ar pluddeem un leddu. Weetahm leddus un uhdens islauses zaur teem leeleem

dambjeem garx scho uppu mallahm un nu pee Emmerikes un zitteem pilfateem un zeemoem wehl jo leelakas breefmas bijufchas nekä tai grahm. „Bluddu breefmas“ irr isstahstikas. Dauds zilweki uoslihtufchi.

Wahzjemme. No fweeschahm semmehm taggad nekahdas leelas leetas ne warr stahstihht. Get wehl täpat. Kä jaw Awisès stahstihht. Darbojahs mihtu meeru pafargahht, bet arri täifahs us karru pawaffarä, ja ne isdohsees ar labbu isstift. — 3 leelt walsts landagi taggad fahlfufchees. Londonè parlaments, Parisè leelais walsts rahst, Berlinè landags. Katers waldineeks pats runnajiis us sawas walsts landagu. Napoleons atkal tä runnajiis, ka neweens ne sinn ihsti teikt, kas nu buhschoht, woi karsch woi meers. Bruhschu Kehniusch sawu padohmu flaidri isteizis, ka sipri fargaschoht Bruhschu un ir wiffas Wahzjemmes rektes un netaisnibu ne zeetischoht. Entenderu Kehnineene atkal israhdijsu meera prahtu, ka ne griibohht jauktees swefschu walstu wajadsibäs, un ka effohht labbi draugi ar Sprantscheem. Gistrei kzeru walsti wehl tas pats kas bijis; Turku semmè un Sihriä tas pats pohsts un tahds, ka waldineeku weeteekkeem atkal jasanahht un jadarbojahs ar schihs walsts fajullufchu buhschannu. Amerikä darbojahs ar walstu-beedribas atschkirshanohs; un atkal Italiä täifahs fanahht leelä landagä Turinè, bet rahdohht lehnaku prahtu, us meeru dohmadami. To dumpi Neapeles walsts kalnds weetahm effohht uswarrejufchi un kahdas 1000 dumpineeku saldatus fanehmufchi un noweddufchi us Neapeli.

Gaeta. Tè atkal maktigi bombardeerejufchees. Sardinjereem isdewees 3 pulwera magasihnes Gaeta zaur uggunigahm lohdehm eededsinaht, pilfatam pohstu ar to padarriht, un pahrs weetas muhrus maitahht, tä ka Kehniusch Pranzis luhdhis un bij janowehl pameers us 2 deenahm, lai mirruschus warretu aprakt. — Nupat lassam: Gaetas pilfats padewees; Pranzis ar Kehnineeni aischahjufchi ar Sprantschu kuggu. E—j.

Riffinge.

(Skattoes Nr. 5.)

Tee diwi awoti, — lohsti siprais Ragozis un leh-naks Panduhrs, — irr tiffai 10 woi 15 fohlu weens no ohtra. Panduhrs jaw wezzos laifos bijis is-

flawehts weffelibas awots; bet kad bijis par dands tuwu slabt pee Sahles uppes, tä ka ifgaddus no uppes noplubdiaabts un maitahht tappis, tad tai uppei raklufchi ziru zellu kahdu gabbaliam aistattu, un redsi, kad uppes wezzais zelsch palizis sanfs, tad tè usgahjufchi to ohtru sipro Ragoza awotu, kas appalsch uppes uhdens dibbenä bijis apflehts. Schis tahds siprs weffelibas uhdens israhdijses, ka no ta laika Riffinges awota spehls weffeloht pa wiffu pafauli sinuams tappis. Tadeht nu arri Riffingè ifgaddus fanahht flimnee ne ween no wiffahm Giropas semmehm, bet arri no Amerikas, Afias un Awrikas un zaur to jauna Riffinges pilfata dakka zehlfuees un til lepni un gresni wiffi tee jaunee leelee nanmi un itt wiss, kas pee djerchanas, wasgaschanahs, zeerechanahs un dsihwes wajaga, tur irr täsihts, ka pafcham baggatam wibrum, ir augsteem waldineekem patihl tur kahdas neddelas dsihwoht. Nu buhs kahdi gad-di, ka arri muhsu angsta Keijereene, Grokeeru Kehniusch Otts, Banjeru Kehniusch, Generals Todlebens 2c. 2c. tur weffelibas labbad bijufchi, un isgahjufchä waffarä bij Prinzis Wafa un tas Entenderu leelais Generals, kas kerrimmè pee Balaklawas ar faweem jahneckeem til neganti bij kahwees. Bij wairal nekä 5 tublfi. kas isgahjufchä waffarä tur fanahlfufchi, un warreja dsirdeht wiffadas wallodas. Wehl wairal bij to, kas nahze fehrst tiffai us pahri deenu, jo 3 reises par deenu als lasch 3 leelas pastes karretes ar fweescheem atnahze un atkal aischahje. Salzbrunnè ne bij ne buht til lepna un gresna dsihwe, nedf arri til dands weefu, turpretim Wihshahdè wiffas leetas wehl jo baggatas un jo lepna us nekä Riffingè, un wairal nekä ohtr teef dauds to, kas no semmu semmehm tur perrahs pee schi karsta weffelibas awota. Atkal Bahdes-Bahdes un arri Gmfes weffelibas awotods ne tahlu no Reines upfanahfoht par gaddu kahdi 20 tublfi. weefi, ne ween weffelibas deht, bet arri islustescharahs, atkal zitti deemschehl — kahrfschu-spehleschanas labbad (!), jo Wihshahdè, Gmfè, Bahdes-Bahdè un Umburgä itt par grehtu irr wehlehts leeläs baggatäs sahläs ar kahrtehm un tahdahm spehlehm darbotees, tur gan dasch paleek baggatäs, bet par dands ahtri un dands zilweki paleek glufchi nab-bagi un eet pohstä pee meefas un dwehfeles! Smaggi janopufschahs, kad redsi, zil pilni tur tee galdi wiffadu tautu kauschu, un zil mantas kahriga ta pafaulè! Ak! par to warretu stahstihht par dands breefignus stahstus, itt par beedinaschannu un drausnu kahrfschu un trumpu drängeem; bet ne griibam gohdigas sirdis ar to appreuh-tinaht, pafantes grehtus isfluddinadami.

Itkaträ no scheem Riffinges awoteem celists appali is-zirfu alminu akka, bet abbeem kohpä aptaisihts 6 pehdu dsil-ka leela Antiga bedre, wisszaur arzirstem afminneem ap-lifka, fmukti dseltes trallimi garx mallu un tad wissap-

fahrt gangis un par wiffu pahri lohti fmuks un flunstigs jumls us piblareem (stabweem), wifs no apbronctas dscles isleets. Tē weesi nabl dseri un 4 fullaini mundeeritnōs, ar awota wahrdu krahgā eefchubtu, tezzimus teff pa treppehm us awoteem un fatrs allasch pa 8 glabiehm us reiff ismell no awota un atuefs flinnceeku pulkam, kas sawu glahsi panehmusch, to celeef katlā ar karstu ubdenti, kas stabw us kwehlahmahu afmins ohglehm. Druſzin fafildijuschl awota uhdenti isdserr glahsi un tad dohdahs zeerecht leelā kauschu pulkā, kas staiga appalſch fmuflfu kaffanau lohtir ehnas leelā awota dahrsā, fur widdu lohti fmuflki fpehle rihtōs un waktarōs dserramā laikā 20 brangi muſikanti. Starp teem daschadu tautu laudim, wihriſchkeem un feemwiſchkeem, kas tē lepui gehrbuſchtees staiga, ne ween no wallodas, bet arri jaw no ahrigas buhſchanas abtri warr paſcht, kuzsch Eulenderis; jo tee, furt gan wiffi Wahzu drehhēs, tomehr labpraht zittadi turrahs nekā zitti kaudis. Labpraht ne runna un ne beedrojahs ar fweſcheem, staiga lepui, apſehduſchtees berki (arri dampfluggōs jeb eisenbahue tā darra) labpraht garri isſteepjahs, kahjas, ja til warr, uszell us krehſleem jeb ſohpu, par zitteem nezil ne behdadami. Staigadami pee awota, iſſatrs labpraht melle kahdu paſiſtannu jeb fweſchineeku, ar furru zeeredams warr farunuatees; Eulenderi retti tā darra. Wiſſingē jauns, fmuks, baggats Eulenderis, isgehrbees roſa-pellekōs fwahrkōs, hiffēs un weſtē, augſtu zeppuri galwā, talſas un ſthws tā tohls, abbus ihlſchēus allasch turredams weſtes labbatās; 3 neddelas rihtōs un waktarōs tā staigaja faſſlabbis waigā, ar itt ne weenu ne wahrdu ne runnadams, weens pats leelā kauschu drubſmā. Bijaw ar sawu weitu weefbās pee Wiſſingēs Lutteer mahzitaja Wiſſentſchera, jauna bet lohti teizama wibra. Tur arri bij falubgati 7 Eulenderu preileenes un zeemahes un tas Eulenderu Generals, to angſcham peeminneſuſchi. Wiſſi fehdewu gohdigi tā jaw peenahlahs; bet ſchis us krehſla garri isſteeweēs weenu kahju us ohtras kahjas ziflu uszehtis, ar rohlu turreja uszellu kahju, ar neweeni ne runnaja, un kad kahja apkuſſe, atlat obru kahju tāpat turreja. Kad fahje us klawihrehm fmuflki fpehleht un dſeedaht, tad aiſimigge un ſchnahje! Tahdi mohdigi ter Eulenderi. — Us dampfugga Reines uppē brauzoht, tur ir weenu mehr to ſtattitees un preezatees par teem brihnumeem un jaukumu abbejōs uppes angſtōs kraſtōs. Eulenderu wulfs nekad talis dampfluggōs ne truhſt, bet allasch gaddahs ſtarp ſcheem ir tahdi, kas nezil un til retti paſſatōhs us to kas tur redſams, bet wairal eefkattahs un laſſa talis lautharetēs un grammatās, kas ſtadri rahda un iſtlaſtu, labdas tahs weetas abbejās Reines puffēs. Utnahje maltites laits, usklahje fugga wifſu garru galdu 50 weefceem; apſehdahs wiffuwairal Eulenderi, ehde kahdas 10 riktes, dſehre Reines brango wihnu, ir

Schampanneru, fehdewa wairal nekā 2 ſtundas pee galda, bet neneela no wiffahm tahm lohti jaukahn weetahm ne dabbuſa redſeht, jo faules un wehja labbad garr fugga mallahm bij ſikluſchi ſehgela audelku preeſſchā. Wehs zitti reiſueeki turprettim negribbedami ſtattifchannu aplaweht, itt ahtri paehdam ar mafumu peetikluſchi; jo ja ſik tablu zellu no-eet tabdus Deema brihnumus redſeht, tad ne ta gahrda paehſchanahs, bet ta jauka ſtattifchannahs un mahzifchannahs irr tā leelaka leeta. Tā gan ne darra wiffi Eulenderi nedi arri tamdehl, ka neſapraſchi; jo ta irr lohti gudri mahzita un prahtiga tauta; bet tahdi gaddahs tamdehl, ka baggatee Eulenderi labpraht reiſo fweſchās ſemmes dſihwi mahjās apnikluſchi. Wiſſu paſauli iſſatgajuschl un winnas jaukumus un preekus pahrwirigi kaudijuschl, teem apnihtē wifs! Tad tiffai wehl reiſo un reiſo garra laika labbad, un tālabbad tā turrahs un darra, tā jaw tahdi ne darra, kas reiſo grihbedami mahzitees un gudraki paſikt. Jo fweſchās ſemmes ar flannu un uſmannigu prahtu iſſtaigajoht, warr weeglaki un wehl wairal mahzitees, nekā mahjās pee grabmatahm ween fehdohht. Paſcha azzis un paſcha auſis dabbu handiht, to grammatā ween ne warr doht, un ar pulku wiſſadu zilweku fweſchumā fanahjis un iſrunnajeēs, tu dandē to warri peemahzitees. Weēs ſalkams wahrds fakla tā: „Schſlens ſtrehje pahr Reines uppi, pahrnahje mahjās ſohſ!“ tas irr: ja mulkis un neſehgēs reiſo, tad welti, — pahrnahl tahds pats mulkis, nezil gudraks ne palizzis; bet ja prahtigais ees, tad pahrneſſihs papillam labbuma. Bet tahds arri papreeſch us to jaw labbi un gruntigi fatatſahs, derrigas grammatas iſlaſſa, ka preeſchſlaitam jaw ſinn, kas winnam laſtrā weetā jaredi, jadſird, jadarra, jamelle un kahdu labbumu winſch grihb panahht, lai welti ar neefceem un nederrigahm leetahm ne tehre naidu un laifu, un tad winſch reiſodams azzis, auſis, galwu un ſirdi til turra wiſſur atwehrtas, lai warr fanemt un prahtā glabbahht, zil ween ſpehdams. Ja Deews tewim, mibkais laſſitajs, arri noweheleu kahdu reiſi no-eet fweſchās ſemmes, woi arri tiffai muſſu walſi eet fweſchumā un leelōs pilſatōs, tad darri tāpat; un muſſu laikōs tā gaddahs gan dandē Latweefcheem, (jo Wahſſemmē usgahju wairal nekā weenu Latweeki, kas ſawam fungam lihdi reiſo, itt tā las, to ſaſtappu Saſſchu ſemmē augſta kalna gallā, — (laſſi Latw. Uwiſēs 1860 Nr. 36), tad arri pahrneſſiſi mahjās labbu mahzibas krahjumu. Bet tizzu, tewim gan arri tāpat notiks, tā mannim notizzis. Kant gan Wahſſemmē Deema brihniſchkeigi darbi, dabbas jaukumi, zilweka gudri flunſtigi un jauki darbi, arri daſchu mibleſtibas parahdiſchannu, to tur eſmu handijis no daſcha teizama zilweka, mannim lohti paſiſſe, arri mihſo weſſelibu tur eſmu atdabhujis un azzim, auſim, galwat, meefai un garram bijis labbuma papillam, tad tomehr, — ſtadri jaleczina pehs

taiñibas, — patti firds allasch ilgedamees teize: Wahz-
semme gan lobi labbi un jauff, bet — mihtla tehwu
semme, mahjas, pee mihtlafeem peederrigeem un sa-
ma ammata, pate efi daudi jo labbaki! Tur swe-
schuma jau ne greibetu dschwobt, lai arri mahjas ne
truhst behdu un greubtum deesgan! Al zil preezias ta-
deht biju kad atkal biju — mahjas! E—3.

Atraitnes pehdiga mantu.

Pilfata. Kahda leela namma Sta behuina, dschw-
ja nabbaga atraitne. Preefch kahdam neddelahm
wianas wihrs bija mireis pehz ilgu wahrgschanu.
Pehdigais grassis bija isdohts us wihra behreht,
un atraitne ne sinna, ka nu us preefchu pahrtikt.
Weenu gaddu wezs behruinisch bij lohpsjams; patte
bija flinna un wahja, ta ka ne spehje nekahdu
greubtu darbu strahdaht. Raddu un pasihstamu ne
bija, kas warretu palihdscht. Kas tiklat no lab-
bakahm leelahm bija, weena pehz ohtras bija pah-
dohta; gan bija smalku schujamu darbu pabeigufi
un baggatai leelmahtei noneffufi, bet leelmahte, ka
jaw baggatai laudis daschu reisi mehds darriht, bija
teikufi, lai nahkoht zittu reisi, tad malku dab-
fchoht; ne effoht wallas taggad aismalkaht, un
atraitne kauniga un bailiga, ne teize, ka tai ne ef-
foht ne grascha mahjas. Behdiga mahjas pah-
nahkufi, pahrmekleja wehl wiffas malku mallas,
woi ne atraddihs leetu kahdu, ko warretu pahrhoht.
Usgahje masu kahpinu, fur secta gredfsens bija eef-
schu. Woi buhs scho mihtu, pehdigu mantu pah-
rhoht? Nelaihs bija scho gredfsenu feewai atstahjis
un teizis, scho gredfsenu lai glabbajoht; no scha
gredfsena warrubht leelu laimi redsehs. Atraitne
gan ne grebbeja scho gredfsenu pahrhoht, bet naw
maises, naw malkas! Ko darrihs! Ur behdigu fir-
di nemm gredfsenu un eet pee schihda kahda; warr-
ubht ka schihds us scho gredfsenu nandu tappinabs.
Baggatais schihds fehsh sawa lehnkrehfla un gaida
us nabbaga laudim, kas nahf sudraba, selta un
zittas leetas kihla eelikt un no schihda us kihlu
nandu leueht. Atraitne dohd schihdam gredfsenu
un luhdsahs, lai dohdohht naudas us scho kihlu.
Schihds nemm gredfsenu, flattahs un flattahs,
greefch gredfsenu schury un tury un praffa, fur at-
raitne gredfsenu dabbujufi. Seewa atbild: „Scho
gredfsenu es esmu no nelaiha wihra dabbujufi.“
Schihds praffa: woi nelaihs feewai neta no gred-
sena stahstijis? Seewa atbild: „Preefch ilgeem
gaddeem, tad mans wihrs pilfata kahda bija mah-
ziba, tad tanni pilfata bija leela jo leela dahrdiba,

ta ka rohfu-pelnitaji netaf ne warreja pee maies
tikt. Wiffi brehze us schihdeem, ka tee labbibu
dahrgi sazeffoht. Peeli kauschu pulki salassijahs us
pilfata eelahm un aplaupija schihdu bohtes un spih-
kerus, fur labbiba bija. Kahda baggata schihda
nammu laudis aisededfinaja; nams degge pilnas
leemias, bet neweens zilweks ne atraddahs ugguni
dseht, jeb schihdu, kas namma palizis, un kam
bailes bija nahkt ahra, glahbt. Appafschjei beh-
nini degge, zettorta behuina pee lohga stahweja
schihds drebbedams no bailehm un ne sinnadams,
ka no namma tikt ahra; winsch luhdse un bhawe,
lai glahbjoht, bet laudis winnu apsmehje un ne
pazehle ne piefsiu schihdu glahbt. Mans wihrs, ta
feewa stahstija, arri bija kauschu pulka; winnam
eeshelohjabs ta schihda pehz; winsch skrehje tam
schihdam paliga, islaufe ar dselses stangu zaurumu
eefsch feenas un atradde schihdu pufsdshwu ar ma-
su lahdi rohka, satwehre winnu pee rohkas un rah-
we winnu tahs treppes semme no namma ahra un
ta winnu ar leelu steigschanohs us sawu nammu.
Bet laudis bija winnu dabbujufi redseht un leel
kauschu pulks blandams un brehbdams dsinnahs
winneem palkaf un fohlija manna wihra istabas
durwis laufft augfcham, ja ne dohs schihdu ahra.
Mans wihrs, ta falka feewa, grebbedams schihdu
glahbt, apgehrbe schihda drehbes, peeshje fewim
bahrsdu, paslehye schihdu istaba un skreen tad pat
zaur durwim ahra us eelu un lauschahs ar warru
zaur kauschu pulku zauri. Laudis mannu wihru
turreja par schihdu un dsinnahs winnam palkaf,
bet ne panahze un ta mans wihrs laudim isbehdse.
Wehlaja walfara, kad laudis bija us mahjahm
gahjufi, mans wihrs arri atnahze mahjas, bet
schihdu wairs ne atradde. Schihds bija aisehdstis
un preefch manna wihra atstahjis scho gredfsenu ar
grahmatu. Zaur scho grahmatu schihds mannam
wihrum patelzabs, ka winna dschwibu 2 reises is-
glahbis un dahwa scho gredfsenu, ko taggad jum
dewufi, mannam wihrum par peeminneschanu.

Schihds, kad no atraitnes scho stahstu bija dsie-
dejis, palikke dsillias dohmias; us reisi winsch ee-
fauzahs: „Seewa, nu irr labbi, es esmu ta
schihds, ko taws wihrs glahbis! Lewim es ko
labbumu atmakfachu, ko taws wihrs mannim dar-
rijis. Mannim irr mantas deesgan, es par tewi
un par tawu behrnu gahdashu. Deemu flaweda-
ma feewa gahje us mahjahm, un schihds, ko fohli-
jis, isdarrija. H. R.

Uwischu

peeliffumä.

Missiones

finnas.

Nr. 3.

1861.

XLIII. Bar Deewa walstibu pagannu starpä.

11. Uwrifas wakkara-puffes malla.

(5)

(Skattoes Nr. 2.)

Tà nu zehlahs pirma beedriba leelä Waffingtones pilfatä, kas scho leetu usnehmahs is-west; pehz arri wehl zittas tahdas beedribas eetaifjahs. Leelu naudu ahtri famette, un tee kungi, kas wehrgus turreja un Kristus garram ne gribbeja prettineeki buht, paschi fawus wehrgus atlaide, ka tee taptu pahrzelti us Uwrifu. Kahds labfidigs wihrs, Jahnis Mils wahrda, pats us Uwrifu nobrauze, isluhkoht tur kahdu labbu isdewigu weetu, tur tee atlaisti wehrgi warretu apmestees. Tahdu arri dabbujis, winsch pats ne warreja wis faweem draungeem scho finnu atnest; bet ar schahs mallas nahwigu drudsi faslimmis, winsch pehz ihksa laika mirre tai pascha luggi, ar fo gribbeja us Ameriku atpalkat braukt. Winna draugs Burgas nu aisneffe scho finnu, ka atlaistee wehrgeem pascha tehwu semme weeta fagahdata, un zaur scha pascha wihra ne-apnikluschu puhliuu notikke, ka ohtra gad-da pirmas pulks brihw-Mohru, prohti 88 dwehfeles lihds ar fawu mahzitaju un ar fawu dakteri Uwrifa nobrauze. Bet nabbadfiri pascha nelabba laika, prohti kad te pa mehnescheem leetus gahschahs no debbes, atnahze, un nezil ilgi, tad abbi wad-doni un leelala puffe winnu kauschu apmirre. Diwi gaddi pehz tam atkal jauns pulks atnahze no Amerikas, kahdi 40 brihw-Mohri, bet nu to pirmo weetu atstahje un nowirke zittu semmes gabbalu, gandrihs tik leelu ka muhsu Kursemmi, un to nu no-fauze par Liberia, t. i. tulkohts: brihw-weeta.

Tè nu uszehle pirmo pilfatu, fo nosauze Monrowia, kas arri taggad wehl par galwas pilfatu wiffai semmei irr. Gaddu pehz gadda nu zitti Mohru pulki no Amerikas atnahze, un ta drihs wehl zitti pilfati zehlahs. Tè nu gan teem jauneem dschwotajeem bij deesgan puhlina; bij jazihnijahs ar paschu neschehligu prettineeku, ar to nahwes drudsi, kas dauds wehl eegrubde bedre, teekams ar laiku mahzijahs prett scho flimmibu labbaki fargatees. Tad arri tee Mohri, kas tai malla bij gruntigi dschwotaji, neganti laudis, beeschi uskritte teem jauneem dschwotajeem, tohs aplaupijohht un nomaitajohht. Ar laiku arri schohs eenaidneekus dabbuja peewahreht, kad winni paschi redseja, zil labba un prahtigal tee jaunee atnahzeji dschwowa. Bet tas leelakais pohst scheem zehlahs no few pascheem, jo tee no Amerikas atwesti Mohri ar to brihwestibu, fo bij dabbujuschi, ne bij dabbujuschi lihds fapraschanu un labbu un derrigu-eeraschu. Tè nu dohmaja gluschi fawa wakkä dschwocht, bes nekahda darba, ar flinkofchanu un dserfchanu fawas deeninas pawaddidami. Tè nu bij greuhts puhliusch teem missionareem schohs palaidneekus sawaldihht un pee kristigas dschwes peewest. Bet tas kungs scho puhliuu azzim redsoht fwehtriya. No 1834ta gadda Liberia walsts nehmahs jo labbi zeltees; ne ween winnas rohbeschi no ahrigeem eenaidneekem bij afargati, bet arri paschi eedschwotaji pee garrigahm un laizigahm leetahm jo wairal dsinnahs us preefschu. Wehl diwejas zittas mallas jauni atnahzeji usmettahs un ustaisia tohs pilfatus Bassa-Kawe un Odina. Bar wiffu scho semmi paschi eezehle prahtigu waldifchanu un 1847ta gad, eetaifjahs par brihw-walsti, fo Seemel-Amerika, Galante, Sprantschi un dauds zittas walstis peenehme par pilnu, un scho jaunu walsti daudskahrt apdahwinaja

un draudsības-beedribu ar to eezehle. Gaddu pehz gadda fchi jauna walstis peenemmahs plattumā, speh-kā un labklahschanā; no pašcheem Awrikas Mohru wirsneekeem dauds irr, kas ar scho walsti irr sa-beedrojufchees un taggad tur jaw wairak pagr 300 tuhft. dwehselehm. Tee, kas schē irr apmettu-fchees, wiffi irr kristiti laudis, un tad nu patš warri dohmaht, ka winni ne ween par sawu laizigu pahetifschanu publehahs, ka winni ne ween sawōs laukōs kohpj rihfi, sillamu sahles, zukuru, kappe-ju un bohmuwillu, no ka ifgaddus labbu pelnu dabbu, bet ka winni arri tillufchi kohpj ta Kunga tihrumu: 28 basnizās un 20 leelās skohlās ir wez-zeem ir behrneem ta Kunga wahrdōs tohp fluddi-nahts. Schi jauna walstis tadeht arri pee saweem paganu foinneekeem daschu labbu sehflu iskaifa un ar laiku gan redsehš, ka tas gaischums, kas no tahs zellahs, tahli tahli atspihdehs pa tumšcheem Awrikas paganeem. Gr.

(Turplifam beigums).

Kalkuttas pilfata missionari.

Kalkutta irr leelu leelais Indias pilfats, Ben-gales semmes dakā. Kur taggad schis lepnais un brangais pilfats stahw, tur preekšč simts gaddeem nekās zits ne bij redsams, kā tikfai purwja un poh-tfcha weetina. Taggad buhs schinni pilfata lihds 600 tuhft. eedšhwotaju; tur irr smulkas un alih-tas pillis, 7 jaukas kristigas tizzibas basnizas, dauds elka-deewu- un Turku tizzibas luhgschanas-nammi. Par leelo uppi ifgaddus tuhftoscheem fuggi atnahf sawas prezēs pahredohtami un pirk-damti. Wairak us seemela pussi pilfata krabsch-nums un jaukums sustin suhd. Tur dšhwo mahlu buhdinās nabbaga Indijeri, eegrimmuschi wifsdit-lakā elka-deewu kalposchanā un paganu tumfiba. Tur arri mahjo fajaukta zilweku fugga, kas no Ciropescheem un paganeem zehluseeš. Schee gan fauzahs par kristiteem zilwekeem, bet sirds fahp scho lautinu tizzibu apluhklojohf. Elka-deeweem schee gan ne kalpo; bet kristigas tizzibas gaischums irr pee winneem pamiffam isnihzis. Blehnu- un mahnu tizziba irr winnu starpā ar wiffadu negan-tibu un bešdeewibu jo dšhki eesafnojusseeš. Un sin-nams leelais pilfats schohs arri jo stipri us wiffa-deem grehkeem wiffina un flubbina.

Missionaris Pihrnanders bij tas pirmais, kam sirds par scheem palaischeem kristiteem zilwekeem eeschehlojahs. Preekšč simts gaddeem winsch ee-zehle Kalkuttas pilfata skohlu, kur scho kauschu behrnus daschadās sunnās, bet wifswairak eelšč skaidrakas Deewa atfifschonas mahzija. Pihrnand-ers wehl jo wairak publehahs. Winsch falassija baggatigas mihlestibas dahwanas, uštassija leelu nammu, kur palassi behrni maifi un apgehebu, skohlu un mahjas weetu par westi dabbuta. Bet tomehr ne spehje un ne spehje pakrittuschus laudis glahbt. Behrnus gan skohlā ruhpiigi audšinaja un us Deewu zekkeem waddija — bet kad no skohlās atstahje, tad dauds jo dauds atkal grehku zekkeem padewahs no wezzakeem us to labbinati. Jo wai-raf laudis pohstam padewahs, jo wairak arri tizzi-gas dwehseles par to ruhpejahs schohs pasudduschus lautinus glahbt. Gezehle wehl wairak skohlās; ap-gahdaja flimneeku, bahriau- un nabbagu nammus. Gan patti waldischana, gan arri zitti laudis pee fchi swehta darba labpraht peepalihdsjeja. Bet arri tad wehl scho pakrittuschu kauschu laiziga un gar-riga labklahschana mas sehle. Preekšč 8 gaddeem eesahle zittadi mehginahf; eezehle Kalkuttas pilfata missioni, kas par to gahdatu, ka scheem zilwekeem itt wiffceem tas wahrdōs no ta krusta sista taptu flud-dinahts. Lihds schim ar scho darbu itt labbi wei-zees. Missionari scheem 5—6 tuhft. lautineem ikdeenas Deewa wahrdus fluddina, swehtus rak-stus isstahsta un sw. sakramentus pasneeds.

Kristigi seewifschki apkohpj flimneeku, apmekle wahrgutus un spittaligus, teem laizigu un garrigu bariibu pasneegdami. Itt ihpafchi tammis gaddōs, kad Indija karsch iszehlahs, tad bij Kalkuttas pil-fata missionareem papilnam darba. Sanahze dauds saldatu un matrohsku no Ciropas, kam — ka jaw kara laika — bij mas garrigas apkohpšanas.

Slawehts Deews! kas missionaru prahtu us to flubbinajis arri pee pasudduscheem kristiteem zilwe-keem to Ewangeliumu fluddinahf. Jo ko gan pa-gani no kristigas tizzibas fazzihš, ja tee starp kri-stiteem zilwekeem wehl dauds tahdus atrohd, kas jo nifnaki nekā pagani dšhwo? Un ko schē no Kal-kuttas negantibas stahstiju, tas arri simejahs us Bombeju, Madraffi un zitteem Indijas leeleem pil-fateem. Tadeht Indijas missionari ne ween paga-nus un Nuamedanerus bet arri kristigas tizzibas

zilwekus mahza un pasflubbina to mefleht, kas irr nahzis pasudduschus glabht. Tã arri missionars (Ebiks) (Gebich) stahsto, ka winsch zaur Indijas semmi staigadams saldteem un arri zitteem Giro-peereem Deewa wahrds sluddinajis. Dasch Deewa wahrds buhs tizzigã dwehsele usdihdhis nu simt-fahrtigus auglus few pascheem un arri zitteem nes-fis.

Sluddinaschanas.

Kursemmes Kredita-beedribas waldischana wisseem war sinu isfluddinadama to, to wiina sawã leelã beedru fanahlschanã tannã 12tã libds 14tam Dezemberim 1860, — itt kã schihs beedribas Wissaugstali apstipri-natu Spahrkaffes lillumu § 4 to nowohl, — pahrtaiiss-juse schinnis lillums, schi wehl flahst sinanu daira, ka zaur scho pahrtaiisschanu tahs Spahrkaffes Scheines, kas jaw libds schim irr isdohtas bet wehl naw prett nandu ismihstas tappuschas, (lai buhtu schihs farakstias us angteem ar peeterigeem ihpascheem auglu sflumitu bohgeneem (Kupons), jeb us anglu angteem, us tah-da zilweka wahrdu jeb us to farakstias, kam ta Spahrkaf-fes-Scheine rohkas), itt ne buht ne tohp nederrigas jeb pahrtaisitas, bet ka turprettim wiffas schihs pehz libds-schinnigeem lillumeem isdohtas Spahrkaffes-Scheines un wiinu cemibschana prett flaidru nandu tapat paleel un ar tahm tapat jadarra, kã libds schim irr bihs. Bet nu taggad itt wiffas Spahrkaffes-Scheines, kas taps isdohtas pehz schihs isfluddinaschanas laika, taps dohtas ar tahdu sinu un ar scheem lillumeem:

Kad pehz wissaugstali apstipri-natu Spahrkaffes lillu-mu § 2 schi krabschanas lahde (Spahrkaffe) tillai tam-deht irr eerajita:

Lai wiffuwairaf teem nabbaga laudin un itt ihpaschi teem Kursemmes semneeseem weeglast buhtu, sawu eetanpitu nandas masumu us angteem drohschã weetã nolikt, un lai pehz Spahrkaffes lillumu § 5 no islatra, kas nandu schinni lahde eeleeft, ne buhs wairaf nekã tillai 100 rubeln sudraba islatra deenã prettim nemt; tad Kursemmes Kredita beedribas waldischana ne buht ne buhs prettim nemt tahdu nandu, kas naw no Kur-semmes semneeseem jeb no nabbaga laudin, neds arri wairaf nekã 100 rubeln weenã deenã no ta pascha zil-weka nandu ne warr fanemt.

No schi laika ne buht wair ne isdohs Spahrkaffes-Scheines bes ta eelzejea wahrda. Tapat arri wair ne peenems tahdu nandu, prett sawu nandas eelzejeis grihb dabbuht tahdu Spahrkaffes-Scheini, furrai irr ihpaschi peederrigi anglu-sflumitu-bohgeni flahst (Kupons). To ne darrihs talabbad: ka ar laiku flaidri israhdijees, ka tah-du irr lohti mas, kas grihbht dabbuht tahdus anglu-sflumitu bohgenus un ka zaur teem lai krabschanas lahdei walti darbs tohp wairohts.

Kredita-beedribas waldischana tadeht no schi laika tillai tahdas Spahrkaffes-Scheines isdohs, kas nespreesch, ka tee, kas sawu nandu schinni krabschanas lahde eeleeft, sawu eelktu nandu libds ar wisseem flahst pee-auguschteem angteem agrafi ne warr atfal otrassihht un dabbuht: kã wissagrati 3 mehneschi pehz 1mas Maijas jeb 1mas Novembera deenas kas buhs pehz tam, kad tee sawu nandu uesteifuschi un isteifuschi, ka sawu nandu grihbht atfal isnemt no krabschanas lahdes.

Ja nu lahde sawu eelktu nandu tã uesteizis, tad us wiina Spahrkaffes-Scheines ohtras pusses no schihs waldischanas taps uestakstia ta uesteifschana un no tabs deenas, furra ta Scheine buhtu ja-ismakfa, tad nekah-dus anglus wair ne dohs.

Kredita-beedribas waldischana irr wehsehts arri tã darriht: prohti, ja lahde irr nandas deesgan un ja tas, kam ta Spahrkaffes-Scheine peedert to lahprahst grihb, tad arri tahdal, kad to Scheini uesteiz, to nandu warr ismakfahst. 2

(Nr. 25.) Jelgawã tanni 11tã Januari 1861.

Tahdi wihri, — kas itt pilnigi sinu to uhdens-zellu, pa furru laikas drohschi warr eel pa Jelgawã seeluppi un pa Daugawu siarp Jelgawu un Rihgu, jeb arri tillai labbi mahf deenastu us leelahm laiwahm, un kas warr parahdih itt risti-gas tizzigas attestates par to, ka gohdigi wedduschees, naw nekahdi dshroji, un ka wiinu uestizzigi wihri, kas sawu ammatu no wiffas siids kobj, — warr labbu weetu un deenastu dabbuht par stubmanneem jeb ma-troscheem us Jelgawã dampfluggu-beedribas laiwahm (plattafahm), ar furrahm prezji wedd. Kas to grihb dabbuht, lai peeteizahs Jelgawã Zahna Jakobi kantori jeb arri kaupmanu Otto Gintera un dchla nannã Leelaja eelã. 2

Jelgawã 2tã Januari 1861.

Jelgawã dampfluggu-beedribas Direktori.

Jelgawã iskrittuse itt jama smukfa gehgera jeb ja kstasfche, fur stinas galwa us farkanu drahu is-schubta no willas, ar salku johsu. Kas to nodohd pee Jelgawã Latw. basnigas kistera, dabbuhs 3 rubl. pa-teizibas nandas. 1

Weens buhweisters, kas arri dishlera darbu proht, warr par Zurgeem deenastu dabbuht pee Rundahles-Wirfites muishas waldischanas. 1

No 23fcha Aprila f. g. Kreijas muishã, Dob-beles avrikt, tahs slanzamas gohwis warr us renti dab-buht. Klaktas sinnas par to pee muishas waldischana-s dabbujamas. 1

Stellmãfers ar labbahm attestatohm us Zurgeem 1861 warr weetu dabbuht Schwittes muishã, fur lai peemeldahs. 2

La peena-pahrdohschana

Mas-Versteli un Keel-Zwirndeni, ir no Jah-
ne em dabbonama. Tee, kas griibetu to nent, lai
peefakhs pee **Mundal-Wirsites** muishas-waldishana-
nas, jeb Zelgawâ pee rahtsfunga **Neumanna**, Ufera
eelâ. 2

Dšints muisha **Betaizie**, Kownas Gubernementi,
Schantes aprinki, celsch Ligunes basnijas draudjes, ar
fabdeem 70 pubra-weetahm isfehuma, — tohy ar wiffu
pee wirtschapes wajadstgahm leetahm us 3 jeb 6 gad-
deem us arrenti dohta. Klachtakas stinas dabbohu
sinnaht tanni muishâ pee 2

von Lukowska funga.

To pee mannas dšints muishas **Zwanowas**, —
Pleskawas Gubernementi, Toropizes aprinki, 60 juh-
djes no Rihgas, 34 juhdes no Dpfkas (Pleskau), un 5
juhdes no aprinka pilfata Toropizes, — peederrigū
semni no 3 tuhstoscheem pubra-weetahm, jeb 1 tuhst.
desjetinehm, kas ir labba semme un ja to ar stana un
labbi kobj, 8 graudus warr isdoht, — es dohdu us
nohm un behruun behruem un bes nobma maf-
fas es wehl peedohdu klacht til dands gannektu, zil wai-
jaga pee arramas semmes. Tai semmē naw ne kohlu ne
krubmu un ta naw greubti usplehst un par arranu semmi
padarriht. Tabdi, kas tē griib usmestees, paschi warr
ismekletees kurrâ weetâ, un zil pubra-weektu tee
griib dabhuht no schahm 3 tuhstoschahm pubra-weetahm.

Ja un schi semme lihds schim wehl naw arta un strah-
data tappuse, un arri wehl truhst tahs pee wirtschapes
un dšihwes wajadstgahs ehlas, tad es scho semmi us 4
gaddeem dohdu bes labdas malfas, prohti
tâ: tas, kas us nohm nems 30 pubra-weetas (10 desje-
tines), tiffai pehz 4 gaddeem fahls malfah to us muh-
schigeem laifeem nospreetu nobmas nandu: **tschet-**
rus rubelus par ikkatru desjetini (3 pubra-wee-
tahm), prohti: par 10 desjetinehm jeb 30 pubra-weetahm
ifgaddus buhs jamalka 40 rubl. fudr. nandas.

No tahdabm 30 pubra-weetahm uohmetas semmes 6
pubra-weetas ja-akstahj par plawu, un 24 pubra-weetas
ja-isstrahda par arranu semni un jalohyj ta un ar tah-
du lauku eedollischanu un apstrahdashanu (us 3 jeb 4,
woi wairak laufeem), kâ usmettejam pascham par wifs-
labbaka israhdahs. Ja scho semmi prabtigi un pareiff
strahda, tad no tahs ifgaddus warrehs plant wairak nekâ
48 pubru rudiu, 48 pubru firnu un 60 pubru wassaraju.

Tannis pirmejšs gaddos, kamehr plehsumu taifšs
un laufus eestradahs, es isdohschu usmettejam us par-

radu us ikkatru wihru ar seemu 27 pubru (9 tschetwertu)
rudiu, 12 pubru meeschu un 48 pubru anfu, un schis
parrads 6 gaddu laifâ, tas ir lihds 1 Janwarim 1867
atkal pilnigi ja-ismalka un ja-atlihdstina lihds ar 5 pra-
zenteem auglu. Ja usmettejs pats griib, tad tam arri
dohdu weenu gehwi, 15 rubl. wehrtu, un ie schee 15
rubuli lihds ar 5 prazenteem auglu ja-ismalka lihds
1867ta gadda gallam.

Tif ilgi kamehr tahs wajadstgahs ehlas wehl ne buhs
usbuhwetas, es tam usmettejam dohschu ruhmi un pa-
lischanu woi nu paschâ muishâ, woi arri zeemâ (sch-
dichâ). Wiana lohpu turreschu til ilgi muishas lai-
darâ, kamehr usmetteja stalli buhs gattawi, bet usmet-
tejam pascham seens japlauj un jataifsa tanni plawâ, kas
winnam eerahdita; par to wisch sawu lohpu fuhdus
warr west us sawu lihramu.

Balkus un kohlus preefsch ehfu buhweschanas un lee-
tu-kohlus preefsch lauku-kohpschanas leetahm usmette-
jam eerahdibšs un bes labdas malfas dohs tai meschâ,
kas labdas 2 werstes tablumâ, bet usmettejam ar paschâ
spehlu schee balki un kohli ja-iszehrt un ja-iswedd no
meschâ. Tapat arri usmettejam bes malfas ifgaddus
dohs to wajadstgah malku, un tai funtraakti, so fa-
derrehs ar to usmetteju us muhschigeem
laifeem, nospreedibšs un farakstibšs, zil malkas tam il-
gaddus jadabbu. To funtraakti apstiprinahs un korrobe-
reerehs tai peederrigâ teesâ.

Tee kas tahdu semmi griib nent un nohmohst us behrun
behrnem, lai sawu padobnu isteiz un peemeldahs
Widsemmē: Ergmes (Ergemes) pilli, nezil tablu
no Wallas pilfata, pee Schmidta sfohlmeistera, un
Rihgâ pee Zaunita sfohlmeistera, furza adreffi
warr dabhuht Rihgâ Plateš funga druffas nammâ;
Kursemmē pee A suppes muishas peederrigâ muishâ
Feldhoff, pee Arrendatera funga Kreita, un **Zelgawâ**
pee Konzius funga, furza adreffi warr dabhuht
sinnaht Steffenhagena un dehla druffas nammâ. 3

Dšintskungs Valerians Bewizki Borowizki.

Weens flehts-waggare un weens muishas-
waggare (strahde) warr labbu weetu dabhuht Rem-
bates muishâ (Ritganundsboh) Widsemmē. Ar lab-
bahm attestatehm lai peemeldahs pee 1

muishas waldishanas.

Behrsementes muishâ, Widsemmē, Dohles drau-
dsē, us renti tohy isdohta **sweija** Dauqawâ un **pee-**
na-mohderechana. Turpat arri labš kalleis warr
weetu dabhuht. 3

S i u n a.

Arween wehl nahl jeb ralka un praffa, woi schâ gadda Awises lihds ar pirmem Nummereem warroht dabhuht.
Tadehl fluddinajam: **La gan wehl warr dabhuht.** 5-3.

Brüh d r i e f f e h t.

No juhmassas-gubernementis augstas waldishanas puffs: Collegien-Professor W. Gruner, für den Censur. Zelgawâ, tal 6. Webr. 1861.
No. 23.